

Aproximació a la Nova Cançó

Apunts extrets, principalment, de l'entrada de la Viquipèdia dedicada a la Nova Cançó:
https://ca.wikipedia.org/wiki/Nova_Cançó

LA NOVA CANÇÓ

La Nova Cançó va ser un moviment artístic que, en ple franquisme, impulsà una cançó cantada en català als Països Catalans. Va ser un gènere nou, diferenciat del cant coral, del cuplet o de les cançons de muntanya i de clares arrels franceses —Brassens, Jacques Brel, etc.— i articulat com a moviment entorn de la reivindicació idiomàtica i d'uns pressupòsits ètics de caràcter democràtic. De forma paral·lela el Grup de Folk va reivindicar i difondre en català la música popular d'arrels anglosaxones.

Context històric

Per ubicar la importància històrica de la Nova Cançó cal recordar que només feia vint anys de l'ocupació franquista de Catalunya i "la repressió posterior contra la cultura catalana es pot definir sense pal·liatius com un genocidi cultural". Van ser anys de misèria cultural, en què les iniciatives per a la recuperació cultural es produïen a l'exili o, en tot cas, de manera individual i sense massa transcendència pública. El 1957, Josep M. Espinàs va fer alguna conferència sobre "*Georges Brassens, el trobador del nostre temps*", del qual havia traduït les primeres cançons. El 1958 apareixen dos Eps que amb el temps seran considerats els primers de música moderna en català: Hermanas Serrano: *Cantan en catalán los éxitos internacionales* (La Voz de su Amo) i José Guardiola: *Canta en catalán los éxitos internacionales* (Regal). Aquests intèrprets, juntament amb altres com Font Sellabona i Rudy Ventura formen la prehistòria de la Nova Cançó.

A finals de la dècada dels 50, la situació va començar a canviar: a nivell econòmic va finalitzar el període d'autarquia econòmica i, a nivell polític, l'Estat franquista va ser admès a les Nacions Unides; fet que va obligar al govern a millorar la seva imatge internacional. En aquest nou context, a principis dels seixanta, van aparèixer algunes iniciatives culturals de primera línia. El 1961 es va crear Edigsa, es va fundar Òmnium Cultural i es va publicar el primer número de Cavall Fort. L'abril del 1962 va sortir el primer llibre d'Edicions 62. A poc a poc, el català, l'ús públic del qual havia estat expressament prohibit després de la caiguda de Catalunya, va anar aconseguint petites esclatxes de presència pública; com per exemple, la circular de l'Abadia de Montserrat, *Germinabit* que l'octubre de 1959 es va reconvertir en la revista Serra d'Or.

Els inicis (1959-1962)

El gener de 1959, *Germinabit*, circular de la Unió Escolania de Montserrat, publicava un article de l'advocat Lluís Serrahima titulat *Ens calen cançons d'ara*. Al règim franquista no li va fer cap por perquè es tractava d'una petita revista de difusió molt limitada; però és aprofitant aquesta plataforma que Josep Benet suggereix a Lluís Serrahima de fer un article sobre la conveniència de cantar cançons actuals en català.

El mateix 1959, des del País Valencià, Raimon, que ni ha llegit l'article ni sap res de les reunions on setmanalment Miquel Porter i Lluís Serrahima comencen a escriure cançons, va aprofitar un viatge d'acompanyant amb moto entre el seu poble, Xàtiva, i València per donar forma a la seva primera cançó: *Al vent*.

El gener de 1961 Miquel Porter va editar uns fulls amb sis cançons noves, el febrer del mateix any Josep Tremoleda va organitzar dues matinals de ball i a partir de 1961 es produeixen els concerts inicials d'Els Setze Jutges al Centre Lleidatà de Barcelona. En poc més d'un any es van bastir les bases sobre les quals es va sustentar la Nova Cançó. Els Setze Jutges van anar acollint nous intèrprets fins a arribar al nombre que els donava el nom.

Va ser Josep Maria Espinàs qui va batejar amb el nom d'Els Setze Jutges apel·lant a un tret de genuïtat lingüística, un objectiu d'anàlisi crítica de la societat del seu temps i una voluntat d'acció col·lectiva.

El maig de 1962 es va posar a la venda el primer disc de la Nova Cançó: *Espinàs canta Brassens* i un de ballables cantat per Grau Carol que recollia algunes peces estrenades al Centre Lleidatà.

A la fi del mes de desembre va començar el primer enregistrament dels Jutges amb les seves pròpies cançons; fet que va permetre copsar la diversitat de tendències: conjunt musical, conjunt vocal, cantautor, intèrpret d'èxits altres autors, etc.

Primers èxits (1963-1965)

El febrer de 1963 es va llogar, per primer cop, el teatre Romea de Barcelona i Frederic Roda va crear un nou tipus d'espectacle: *Matinals de Romea-Show*. A l'agost el mateix grup va organitzar una festa multitudinària a l'Ametlla del Vallès on es va atorgar el primer Premi del Disc català. Per les festes de la Mercè del mateix any, Josep M. Andreu i Lleó Borrell amb una cantant professional, Salomé, i un renovador valencià, Raimon, van obtenir, el primer premi del cinquè Festival de la Cançó Mediterrània amb la cançó *Se'n va anar*.

Ràdio Barcelona, amb Salvador Escamilla, va iniciar, el gener de 1964, el programa *Radioscope* en connexió amb totes les emissores de Catalunya i Mallorca. A més de fer les funcions de cercatalents, Escamilla actuava en públic com a cantant i enregistrava discos amb adaptacions al català de cançons del teatre musical de Broadway i de la pel·lícula *Mary Poppins*. Des de Ràdio Barcelona també s'organitzava la *Vuelta a Catalunya de la Canción*, un festival d'estil de música italiana.

El 1965 va produir-se l'estrena discogràfica de Martí Llauredó, Maria Amèlia Pedrerol i Joan Ramon Bonet, mentre Guillermina Motta va publicar el seu primer elapè. I sense formar part de Els Setze Jutges, van aparèixer en el mercat català Guillem d'Efak i Núria Feliu.

A nivell discogràfic, el nucli dur de la Nova Cançó es va anar configurant al voltant d'Edigsa, presidida per Josep Espar i Ticó. Però alguns dels seus socis van creure que la política d'enregistraments d'Edigsa era massa restrictiva i el 1965 van fundar Concèntric, sota la direcció d'Ermengol Passola. A l'entorn del nou segell es va crear La Cova del Drac, un local del carrer Tuset de Barcelona que aviat es va convertir en el punt de trobada del públic interessat en la Nova Cançó per motius artístics o polítics.

Un dels artistes habituals a La Cova del Drac va ser Guillem d'Efak. Va ser el primer cantant que va actuar-hi i que va publicar un disc a Concèntric. L'èxit de les seves cançons va ser immediat i Concèntric va editar-li el mateix 1965 tres discos senzills més, amb temes propis, entre els quals *Blues en sol*, i versions de cançons d'artistes dels Estats Units.

Núria Feliu, que procedia del teatre d'aficionats, va debutar com a cantant i va publicar el primer disc, en què destacava la cançó *Anirem tots cap al cel*, amb la qual va guanyar el Premi Gavina del I Gran Premi del Disc Català, a Lloret de Mar.

El 1965 també va aparèixer el primer disc de Joan Manuel Serrat, amb quatre cançons com s'estilava a l'època; entre elles *Una guitarra*. El 14 de maig, Serrat va debutar compartint escenari a Esplugues de Llobregat amb Joan Ramon Bonet i Remei Margarit, i es va integrar a Els Setze Jutges com el tretzè component.

Projecció més enllà dels Països Catalans (1966)

El 1966 Raimon va actuar a l'Olympia de París. El recital va tenir un gran ressò internacional i va servir perquè Europa descobrís Raimon i el situés en l'àmbit de la incipient Nova Cançó, fins llavors desconeguda més enllà de l'Estat espanyol.

Per la seva banda, Joan Manuel Serrat, el 1966, va publicar dos discos senzills, el segon i el tercer de la seva discografia, amb els quals es va consolidar com el cantant en català més popular, junt amb Raimon. En aquests dos senzills hi va enregistrar algunes de les seves peces més emblemàtiques: *Ara que tinc vint anys*, *Cançó de matinada*, *Me'n vaig a peu* i *Paraules d'amor*.

En celebrar el cinquè aniversari dels Setze Jutges s'hi incorpora Maria del Mar Bonet.

Es completa el col·lectiu dels Setze Jutges (1967)

El març de 1967 va tenir lloc el primer recital de Lluís Llach. Les cròniques ens recorden que es va resistir tant com va poder a sortir a cantar. Només una empenta dels companys el va situar davant el públic. El debut d'en Llach va coincidir amb un altre cantant important, Ovidi Montllor.

Altres cantants van triomfar a l'estranger, com Núria Feliu —premi de la crítica espanyola de l'any 1966— que va debutar a l'Hotel Waldorf Astoria de Nova York, on va cantar en català, acompanyada de Tete Montoliu, davant personalitats de la política, la cultura i els negocis de Barcelona i Nova York.

El mateix any 1967, Guillermina Motta va publicar el seu primer elapé, *Guillermina Show*.

El quinzè membre d'Els Setze Jutges, en Rafael Subirachs, amb tradició musical —havia format part de l'Escolania de Montserrat— va publicar també les seves primeres quatre cançons: *No ho heu vist*, *Dona*, *Les ding dang dong* i *Gebre al matí*. També va editar el seu primer elapé Francesc Pi de la Serra on hi sobresortia, pel pes de la lletra, la cançó *El burgès*, sobre un poema de Pere Quart.

El 1967 també va tenir lloc un fet sense precedents: una cançó cantada en català va arribar al número 1 de les llistes d'èxit a l'Estat espanyol. Va ser *Cançó de matinada*, de Serrat.

El 25 de maig, aprofitant que els Setze Jutges ja són setze, es fa l'únic concert col·lectiu que aplega tots els Jutges dalt l'escenari per primera i única vegada.

El Grup de Folk

El Grup de Folk va ser una agrupació de cantants, conjunts i animadors musicals que entre els anys 1967 i 1968 es van organitzar com a alternativa més o menys popular i festiva als Setze Jutges, dins el moviment de la Nova Cançó a la ciutat de Barcelona.

No era una formació fixa; la seva composició variava en funció de les actuacions. Podem destacar-hi: Jaume Arnella, Xesco Boix, Falsterbo 3, Pau Riba, Jaume Sisa, Oriol Tramvia,...

La censura

El franquisme no es va ocupar de la Nova Cançó fins que li va esclatar als nassos. Al principi eren un grapat de cantants afeccionats que pujaven a petits escenaris i interpretaven les seves cançons davant un públic reduït provinent majoritàriament de la burgesia benestant. Però l'arribada de Francesc Pi de la Serra i especialment de Raimon ho va canviar tot. La Cançó va començar a significar una cosa perillosa i la maquinària repressiva de l'Estat s'hi va abocar.

En aquell temps s'havia de presentar la lletra de totes les cançons abans de gravar-les o emetre-les per ràdio o televisió. El Ministeri d'Informació i Turisme s'encarregava de validar-les o de prohibir-ne la difusió. Un cop eren autoritzades, abans de cada concert s'havia de tornar a passar censura. D'una banda es presentaven de nou les cançons que es volien cantar i se'n demanava el permís. De l'altra es demanava al Govern Civil de cada província l'autorització per celebrar el concert. Aquest garbuix de permisos donava resultats que vistos avui, vora 40 anys després, semblen del tot il·lògics. Podia ser que hi hagués cançons autoritzades per cantar en un suposat concert que s'havia prohibit, o bé que s'autoritzés molt poques cançons —s'havia donat el cas que a un artista només se li havia permès cantar tres, dues o una sola cançó en un recital— per a un concert que no tenia problemes per poder celebrar-se.

La censura no era un mecanisme especialment pensat per actuar contra la Nova Cançó. Ja funcionava abans i estenia els seus tentacles en molts àmbits: la premsa, la literatura, el teatre, la novel·la, el cinema, qualsevol tipus de música... Però la Nova Cançó en va ser especialment damnificada. No és estrany si tenim en compte que va ser una important plataforma des d'on es van llançar consignes contra el Règim. I encara més si considerem que les cançons eren en català, i per tant considerades hostils al franquisme fins i tot si es tractava de simples cançons d'amor... Tot seguit en trobarem exemples en deu cançons escollides:

"Diguem no" de Raimon

Va ser la primera cançó que va haver de batallar dur amb la censura abans de poder sortir publicada. És una cançó dura i directa, que no amaga el missatge

rere metàfores sinó que l'explicita al llarg del text. I això, és clar, no va agradar al Règim, que no va acceptar la lletra original i que només en va consentir l'enregistrament després de diverses modificacions en la lletra ('Hem vist que han fet callar molts homes plens de raó' en lloc de 'Hem vist tancats a la presó homes plens de raó', per exemple) i fins i tot al títol de la cançó. La primera versió apareix com "Ahir (Diguem no)". Com si amb aquesta apel·lació al passat la gent hagués de pensar que la lletra no es referia a l'actualitat del moment.

"L'estaca" de Lluís Llach

L'èxit de la cançó té tres claus. La primera és la força de la metàfora. L'estaca que segons la lletra calia tombar era el franquisme, però la metàfora s'ha fet extensible a tota mena d'injustícies arreu del món. Avui encara queden moltes estaques per tombar, i la cançó segueix sent versionada aquí i arreu del món. La segona clau és la penetració de la música, una peça a ritme de valset que s'enganxa des de la primera vegada que se sent. I la tercera és directament la censura. En un primer moment es va autoritzar la cançó, que de seguida va esdevenir molt popular. Tant, que el franquisme en va començar a tenir por i la va prohibir. Però "L'estaca" ja era coneguda i el públic la reclamava amb insistència a tots els concerts. En alguns casos, per burlar la prohibició de cantar-la, Lluís Llach i els seus músics la tocaven i era el públic qui l'entonava.

"Què volen aquesta gent?" de Maria del Mar Bonet

Tot i ser un dels noms cabdals de la Nova Cançó, Maria del Mar Bonet no es troba entre els artistes més censurats. És un fet lògic si tenim en compte que el seu repertori parteix de la música tradicional i les musicacions poètiques i poques vegades entra en aspectes que el franquisme podia considerar conflictius. Tot i això, Bonet va ser detinguda dues vegades —una a Saragossa i una altra a Barcelona— i se la considerava desafecta al Règim. La seva cançó "Què volen aquesta gent?" (Concèntric, 1968) és la peça més censurada del seu repertori. Igual que "L'estaca", va ser autoritzada en un primer moment; una decisió sorprenent si tenim en compte que la peça es dedica a narrar uns fets que posaven en qüestió la professionalitat de la policia d'aquella època.

"El burro i l'àguila" de Quico Pi de la Serra

El barceloní és el primer component d'Els Setze Jutges nascut després de la Guerra del 39. El seu estil directe i desproveït de floritures li va ocasionar múltiples topades amb la censura. Molts cops se'n va sortir amb divertits jocs de paraules "Verda" per "Merda", "Fills de Buda" per "Fills de puta"; altres tirant d'ironia (la "Cançó en i" comença amb un versos incensurables: 'La policia està al servei dels ciutadans...') i altres vegades buscant referents que fossin compresos pel seu públic però no per la censura. És el cas d'"El burro i l'àguila" —inclosa a l'àlbum *No és possible el que visc* (BASF, 1974)—, que segons el cantautor feia referència al dictador Francisco Franco (el burro) i a la simbologia franquista present a la bandera oficial en aquell moment (l'àguila reial). Cal dir que el joc no va ser entès per la censura i, com en altres casos, el públic va fer una volta de cargol més, identificant l'àguila reial amb el príncep hereu de la corona.

"La samarreta" d'Ovidi Montllor

Llegir el repertori complet de totes les lletres d'Ovidi Montllor posa de manifest que l'alcoià era un dels artistes més compromesos socialment i políticament. Tant com ho podien ser Raimon, Llach o Pi de la Serra. Al seu repertori hi trobem cançons com "La fera ferotge", on descrivia de manera poètica i metafòrica una manifestació il·legal, que ja van alertar la censura de les idees de Montllor. Entre el seu repertori cal destacar també una cançó que, tot i ser una de les primeres que va compondre, no va poder enregistrar fins anys després de la mort del dictador: "La samarreta" —inclosa al disc *De manars i garrotades* (Edigsa, 1977)—. Es tracta d'un poema on assumeix com a pròpia de manera evident la simbologia comunista; la falç i el martell i el color roig.

"Lletania, història ferroviària d'Espanya" interpretada per Miquel Porter

De les deu cançons llistades, aquesta és la que va tenir menys problemes amb la censura. Això és perquè els seus autors no la van fer arribar mai als censors. Això vol dir que tampoc no la van poder cantar mai en públic en un concert normal i que, per tant, no era una peça coneguda pel gran públic. Però, per què no la van presentar mai? El motiu és molt senzill: tenien el ple convenciment que una cançó com aquesta era impossible que tingués l'autorització. La lletra parteix d'un díptic de l'activista i poeta Lluís Serrahima, i és obra del cantautor i 'jutge' Miquel Porter, mentre que la música és de Jaume Armengol. Es va compondre d'una tirada a casa de Porter, a Sarrià. Molts anys després, Joan Manuel Serrat la va incloure per obrir el disc doble Banda sonora d'un temps, d'un país (BMG Ariola, 1996). El subtítol aclareix que és un retrat històric de l'Espanya franquista. Hi ha moments prou explícits, amb referències implícites al dictador Franco i al seu hereu Juan Carlos: 'Una guerra que ho esguerra/ i un cabdill que adoptà un fill:/ un jove de molta empenta a qui li faltava un grill'.

"L'arbre" d'Els 4 Z

(lletra de Lluís Miquel Campos i música d'Alfred Llabrés)

Des d'un primer moment els impulsors de la Nova Cançó van tenir interès per fer sentir estils i veus amb els diferents accents del català. Per això no van dubtar a incorporar intèrprets d'arreu dels Països Catalans. Una de les primeres propostes importants arribades des del País Valencià va ser el grup Els 4 Z. A diferència del que havia fet Raimon —i del que faria Ovidi Montllor—, el quartet valencià es va quedar a la seva ciutat i no va marxar a Barcelona. El 1966 Els 4 Z havien editat amb Edigsa una cançó titulada "L'arbre" amb una sorprenent semblança temàtica amb "L'estaca" de Lluís Llach. L'estaca aquí és un arbre plantat enmig del camí que impedeix el pas, i el paper d'interlocutor que fa l'avi Siset el trobem en una mare. La cançó demana l'ajuda a mil homes per tal d'abatre l'arbre i deixar el pas lliure. Com a curiositat cal dir que Joaquin Sabina va interpretar aquesta peça al disc en directe Silenci. Gravem (Difusió Mediterrània, 1987) de Lluís Miquel i els 4 Z.

"Remena nena" interpretada per Guillermina Motta (lletra d'Alfons Roure i música de Josep Maria Torrens)

Les topades amb la censura no eren sempre per motius polítics. Hi havia dos temes més que sempre despertaven les reticències dels censors més gelosos de la seva feina: l'església i la moralitat. El que tenia a veure amb el sexe estava

totalment censurat, prohibit. Guillermina Motta era una artista polièdrica que va tocar molts estils. Malauradament molta gent només la recorda per la seva versió de “Remena nena”, un cuplet d’abans de la guerra, una peça que va enregistrar el 1970 amb el segell Edigsa, però que durant molt de temps va ser catalogada de ‘no radiable’ perquè algú va considerar que atemptava contra la moral pública.

**"El general Bum Bum" intepretada per La Trinca
(lletra i música: Tradicional i Joan Llongueres)**

La Trinca va ser, en el seu moment, el grup musical més popular a Catalunya. El seu era un repertori multitemàtic que tant podia anar cap a la cançó costumista —com tot el disc Festa Major (Edigsa, 1970)— com derivar cap a l’acudit —peces com “Coses de l’idioma” o “El senyor Ramon”—, fer parada i fonda en la temàtica sexual —Trincameron (Edigsa, 1975)—, provar la música per a infants —L’orgue de gats (Edigsa, 1971)— o establir-se definitivament en la cançó política —present sobretot a partir de l’Opus 10 (Edigsa, 1976), tot i cançons anteriors com “El califa”, de l’any 1973—. Pot sorprendre la inclusió d’“El general Bum Bum” en aquesta llista de 10 cançons censurades, sobretot si tenim en compte que es tracta d’una cançó infantil molt anterior a la dictadura franquista. La censura va trobar que la cançó era desacatament a l’exèrcit i que els versos ‘la bandera, tant se val,/ és un tros de davantal’ eren un ultratge a la bandera. Només va acceptar autoritzar-la amb la indicació que la paraula ‘General’ sempre havia d’anar seguida de ‘Bum Bum’. Que ningú no es pensés que parlaven d’un altre general!

"Conillet de vellut" de Joan Manuel Serrat

Entre les seves cançons en català no trobem grans peces censurades. Però crida l’atenció la història de “Conillet de vellut”, la cançó on Serrat explica la seva relació amb la model danesa Susan Holmquist. El que va escandalitzar la censura van ser els versos que deien: ‘Calia triar/ o tocar el dos o fer/ un ménage à trois’. Malgrat que tot seguit afegia ‘però això és immoral/ quan s’és un home com cal,/ ibèric, mascle i cristià’, es va obligar la companyia discogràfica a treure la referència al ‘ménage à trois’. El disc ja estava gravat i el fragment on Serrat deia aquestes paraules va quedar així: ‘Calia triar/ o tocar el dos o fer...’, cosa que provocava un gran interrogant entre els receptors de la 1a edició de l’LP.

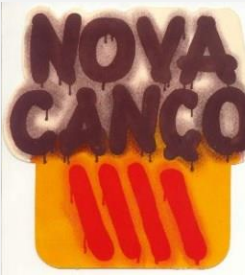
1968: l’últim any de la Nova Cançó

És l’any en què Els Setze Jutges deixen de funcionar com a moviment. També és l’any en què Serrat abandona el monolingüisme i en el qual els nous intèrprets —Maria del Mar Bonet, Rafael Subirats i Lluís Llach, els tres darrers Jutges—, ja són presentats com la Novíssima Cançó: "molt simptomàtic que l’etiqueta ja ha caducat".

Llista d'algunes de les cançons de la Nova Cançó

Infantil	Primària	Secundària / Batxillerat
Puff, el drac màgic - Falsterbo 3	20 de març - Joan Manuel Serrat	L'home del carrer - Quico Pi de la Serra
Ai adéu cara bonica - Falsterbo 3	El meu carrer - Joan Manuel Serrat	Cançó de matinada - Joan Manuel Serrat
L'estranya joguina - Falsterbo 3	Mercè - Maria del Mar Bonet	La tieta - Joan Manuel Serrat
Hi ha cinc ampolles – Xesco Boix	País petit - Lluís Llach	Què volen aquesta gent - Maria del Mar Bonet
Diu que quan seré gran - Xesco Boix	El País Basc - Raimon	El bandoler - Lluís Llach
La bicicleta - Xesco Boix	Vaixell de Grècia - Lluís Llach	Cançó de les mans - Raimon
Marrameu torra castanyes - Ara va de bo	A Margalida - Joan Isaac	La moral - Quico Pi de la Serra
La lluna, la pruna - Xesco Boix	La fera ferotge - Ovidi Montllor	Les meves vacances - Ovidi Montllor
En joan petit com balla - Xesco Boix	Pare - Joan Manuel Serrat	Si arribeu - Lluís Llach
El gripau blau - Ara va de bo	Oda al paper de wàter - La Trinca	Diguem no - Raimon
Ton pare no té nas - popular	El Danuvi blau - La Trinca	D'un temps, d'un país - Raimon
Bon dia! - Dàmaris Gelabert	Qualsevol nit pot sortir el sol - Jaume Sisa	Jo vinc d'un silenci - Raimon
Els dies de la setmana - Dàmaris Gelabert	Taxista - Pau Riba	L'estaca - Lluís Llach
	Anirem tots cap al cel - Núria Feliu	Campanades a morts - Lluís Llach
	Coses de l'idioma - La Trinca	Verda - Quico Pi de la Serra
		La faixa - La Trinca
		Per primer cop - La Trinca
		Com el far-west no hi ha res - La Trinca
		La moto - Pere Tàpies
		La gallineta - Lluís Llach
		L'home estàtic - Pau Riba
		Que tinguem sort - Lluís Llach
		Amor particular - Lluís Llach

La Nova Cançó: un crit de llibertat col·lectiva

Exposició editada per la CAL que recorre els fets més rellevants del fenomen de la Nova Cançó. Consta de 4 plafons que combinen una part de text amb imatges i una línia temporal que recull les principals efemèrides. Per treballar els continguts de l'exposició la CAL proposa un seguit d'exercicis complementaris que es poden demanar sense compromís a cal@cal.cat.

Característiques:

Format autoenrotllable: 4 lones verticals de 0,8 x 2 m cadascuna amb suports incorporats
Format lona: 4 lones verticals de 0,8 x 2 m cadascuna amb forats als extrems per penjar

Més informació i reserves: cal@cal.cat - 934159002

Totes aquelles cançons. Sèrie de 13 capítols del programa de TV3 dirigit i conduït per Àngel Casas

La dictadura sorgida de la victòria de Franco en la Guerra Civil va representar per a Catalunya la pèrdua de la llibertat, la desaparició de les institucions nacionals d'autogovern i una persecució desfermada contra la llengua i la cultura catalanes, condemnades pel nou règim a desaparèixer de la vida pública.

En la sèrie 'Totes aquestes cançons', a través de 13 capítols de mitja hora, es vol mostrar el perquè i la manera com homes i dones d'àmbits i professions diferents, des de diversos punts dels Països Catalans, van contribuir a crear un ampli moviment popular de redreçament i normalització de l'ús de la llengua a través de la cançó, malgrat les circumstàncies polítiques adverses.

Des de principis dels anys 60 fins al final de la dècada dels setanta, centenars d'intèrprets -hi ha qui parla eufemísticament d'un miler-, fonamentalment dels Països Catalans, però també d'altres llocs, que van traduir al català les seves cançons d'èxit, van aconseguir que poder sentir cançons en català esdevingués un fet normal, fins i tot a la ràdio de tot l'estat i algunes vegades a la Televisió Espanyola. Des de la cançó de text fins al rock-and-roll, des del pop i el ballable fins al folk i la cançó de protesta, des de la balada tendra fins al swing jazzístic; la cançó catalana va omplir tots els àmbits musicals propis d'una cultura i una llengua normalitzades.

A més, la Nova Cançó va ocupar amb eficàcia els espais de reivindicació política, abans que els polítics sortissin de la clandestinitat.

Aquesta és la història de la Nova Cançó, des dels seus inicis fins a l'arribada de la democràcia, des de l'any 58 fins al 79, en què, segons l'opinió dels cantants, s'inicia la travessa del desert. Una crònica dels èxits i de la lluita d'aquest moviment, dels entrebancs administratius i de les censures, dels conflictes interns i de les contradiccions. Aquesta és la història, per ordre cronològic, que s'explica a 'Totes aquelles cançons', a través de les opinions dels seus protagonistes -cantants, autors, promotors, periodistes, historiadors, agitadors culturals, etc.- i dels documents audiovisuals d'aquells anys.

Capítols:

1. 1980-1958: d'un temps, d'un país ([resum del capítol](#))
2. 1958-1962: els sons del silenci ([resum del capítol](#))
3. 1962-1963: les mans al vent ([resum del capítol](#)). Enllaç de visualització: [part 1](#), [part 2](#), [part 3](#), [part 4](#)
4. 1964-1966: anirem tots cap al cel ([resum del capítol](#))
5. 1965-1967: cançons de matinada ([resum del capítol](#)). [Enllaç de visualització](#)
6. 1968: de manars i garrotades ([resum del capítol](#))
7. 1968-1969: Els temps estan canviant ([resum del capítol](#))
8. 1970-1972: Cabaret d'esquerres ([resum del capítol](#))
9. 1973-1974: Què volen aquesta gent? ([resum del capítol](#))
10. 1974-1975: La muntanya es fa vella ([resum del capítol](#))
11. 1975-1976: Qualsevol nit pot sortir el sol ([resum del capítol](#))
12. 1976-1979: Es fa llarg esperar ([resum del capítol](#))
13. 1979-1980: Companys, no és això ([resum del capítol](#))

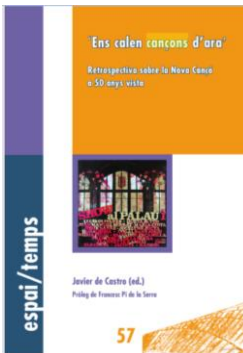
Observacions: les explicacions breus de cadascun dels capítols del programa poden ser una bona matèria per introduir cada període de l'època als alumnes.

Aproximació a la Nova Cançó

Alguns apunts sobre els fets més destacats del fenomen. Inclou exemples d'aplicació de la censura en deu de les cançons més conegudes del moviment.

<http://correllengua.cat/wp-content/uploads/2017/02/Aproximaci%C3%B3-a-la-Nova-Can%C3%A7%C3%B3.pdf>

Ens calen cançons d'ara. Retrospectiva sobre la Nova Cançó a 50 anys vista

Fragments d'alguns dels capítols del llibre de Javier de Castro, amb editorial signada per Quico Pi de la Serra. Inclou algunes parts dels capítols "Abans de la Nova Cançó", "Les companyies discogràfiques catalanes i la indústria discogràfica en català durant la dècada dels anys seixanta" i "D'El Pele' a Raimon. El crit, la força i la lluita d'una veu i una guitarra".

https://books.google.es/books?id=D5_oRoInzI4C&pg=PA57&lpg=PA57&dq=totes+aquelles+can%C3%A7ons+tv3&source=bl&ots=qHzK9BGMWe&sig=v2rf5ZoRWPQEcFsVBRRZFU68N_g&hl=ca&sa=X&ved=0ahUKEwj89O6A0NfZAhWBERQKHUDEBVk4ChDoAQg7MAY#v=onepage&q=totes%20aquelles%20can%C3%A7ons%20tv3&f=false

Moviments socials, transició democràtica i canvi polític

Signat per Antoni Segura i Mas, l'article fa un repàs dels precedents i, sobretot, destaca la importància dels moviments socials durant la resistència al franquisme i la transició a la democràcia. L'article fa un repàs al fenomen de la Nova Cançó com una de les iniciatives civils més destacades del final del franquisme nascuda amb un clar rerefons polític.

http://memoria.gencat.cat/ca/que-fem/publicacions/publicacions_md/revista-temps-i-

[espais-de-memoria/temps-i-espais-de-memoria.-num.-01/la-mirada/moviments-socials-transicio-democratica-i-canvi-politic.-antoni-segura/](https://www.cal.cat/espais-de-memoria/temps-i-espais-de-memoria.-num.-01/la-mirada/moviments-socials-transicio-democratica-i-canvi-politic.-antoni-segura/)

La Nova Cançó (1h 27 min)

El film “La Nova Cançó” és un referent obligat quan es consulta la documentació sobre la transició a Catalunya. Va ser concebut inicialment com un recull del ressorgiment dels cantautors catalans i va acabar inclouent entrevistes amb els intel·lectuals i artistes més representatius del país.

<https://www.youtube.com/watch?v=wcGAIJs68ms>

50 anys de la Nova Cançó - Primera història de la Cançó (1975)

Document d'un gran valor històric per la seva antiguitat i el moment en que va ser creat. Es tracta d'un especial sobre la nova cançó, que nasqué tímidament cap als anys 40 i arribà a fer-se plenament popular a Catalunya als anys 60. El programa va ser conduït per Josep Maria Mainat, de la Trinca, que presenta diversos integrants de la nova cançó, dirigit pel realitzador Lluís Maria Güell. Interpreten les seves cançons Els setze jutges, Remei Margarit, Delfí Abella, Espinàs, -cantant Brassens- les Germans Serrano, Josep Guardiola i Salvador Escamilla entre d'altres.

<http://www.rtve.es/alacarta/videos/altres-programes-darxiu/50-anys-nova-canco-primera-historia-canco-1975/793443/>

La cançó censurada (56 min)

Entre el 1962 i el 1977 es van censurar més de 400 cançons en català. El documental compta amb cantants que recorden les seves experiències i amb documents i testimonis de l'època encarregats de dur a terme aquesta censura.

Enllaç de visualització: <https://www.youtube.com/watch?v=yffyljdj29xA>

Presentació del documental i recull de les cançons que apareixen en l'audiovisual:

<http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/sense-ficcio/la-canco-censurada/video/5578315/>

La CAL disposa d'unes propostes d'exercicis per treballar aquest recurs. Es poden demanar a cal@cal.cat

Taller concert sobre la Nova Cançó amb el cantautor Jordi Montañez

La sessió es planteja com un concert amb interacció. El taller consisteix en una presentació amb diapositives i vídeos, i en la interpretació en viu de les diferents cançons. Durant la sessió es fa participar activament als assistents plantejant-los preguntes i fent-los analitzar les cançons en quant a metàfores i contingut.

Objectius:

- Valorar el patrimoni musical i el llegat de la Nova Cançó Catalana.
- Conèixer una etapa important de la història de Catalunya en la lluita pels seus drets democràtics i civils.
- Aprendre metàfores i altres recursos lingüístics.
- Entendre la importància d'aquest moviment politicomusical per la normalització lingüística.

Aquest taller-concert es realitza des del 2011 amb els estudiants de mobilitat internacional que participen en el [programa d'acollida lingüística](#) de la Universitat de Barcelona i, convidat per l'institut Ramon Llull, amb els estudiants internacionals que fan l'[Estada lingüística d'estiu](#) a la UB o la UdG. També l'ha realitzat amb els lectorats de la

Universitat de Szeged, de la Universitat Eötvös Loránd de Budapest, de la Universitat Masaryk de Brno i a l'Institut fur Romanistik de la Universitat de Viena.

Vídeos resum de la sessió https://youtu.be/J-l8W_Qk1uc - <https://youtu.be/skaBrRiNAiA>

Contacte: contractacio@jordimontanez.cat - +34.652.94.63.19

Web: <http://www.jordimontanez.cat> | Bandcamp <http://jordimontanez.bandcamp.com>

Per l'ull de les escales queien cançons a raig

Composició poeticomusical de Jaume Calatayud i Vicente Monera dedicat al moviment de la Nova Cançó.

La relació entre poesia i música és força estreta. De fet, a l'àmbit del que anomenem cantautors les lletres de les cançons són poemes –o proses poètiques– musicats. Una evidència corroborada al més alt nivell quan, l'any 2016, a un cantautor, Bob Dylan, li va ser atorgat el Premi Nobel de Literatura. Aquest és un homenatge a un dels moviments més populars i reeixits de la nostra cultura contemporània: la Nova Cançó.

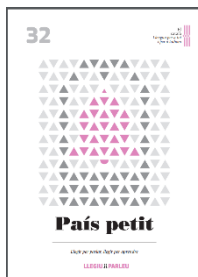
Més informació i contractació: jaume.calatayud@hotmail.com - 977652739 / 609763964

Bon dia i bon sol...

Musical sobre la vida i llegat de Xesco Boix. Amb aquest nou espectacle la Companyia Dani Caracola segueix apostant per reivindicar referents de la cultura catalana i acostar-ne el seu llegat a les noves generacions de forma propera i divertida.

Més informació sobre l'espectacle i dades tècniques: danicaracola@gmail.com - 618208829

Llegir per parlar, llegir per aprendre

Activitat de lectura i conversa que parteix de la cançó "País petit" de Lluís Llach.

http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/llegir_per_parlar/32_Pais_petit.pdf

Catalunya en transició: cultura i llengua

Petita exposició virtual al voltant de la reivindicació lingüística i cultural durant els anys de la transició. Inclou una explicació breu al voltant de la Nova Cançó.

<http://memoria.gencat.cat/ca/que-fem/exposicions/exposicions-virtuals/catalunya-en-transicio/cultura-i-llengua-/#bloc2>

En Guàrdia! Els setze jutges

En Guàrdia! És un programa de ràdio conduït per Enric Calpena que tracta durant una hora setmanal aquells fets de la història de Catalunya més lligats amb l'aventura, amb l'acció, amb l'emoció.

En aquest capítol es parla sobre Els Setze Jutges, un grup de cantants en llengua catalana fundat el 1961 per impulsar el moviment de la Nova Cançó i normalitzar l'ús del català en el món de la música moderna.

<http://www.ccma.cat/catradio/alacarta/en-guardia/267-els-setze-jutges/audio/352631/>

16 X 16: SETZE JUTGESSES PER AL 2016

16 x 16: Setze jutgesses per al 2016

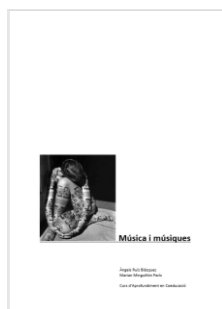
Compendi que presenta 16 dones del món de la música actual. Aquest material forma part d'una exposició de l'Institut Català de les Dones.

Plafons exposició:

http://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/exposicio_jutgesses.pdf

Presentació de l'exposició, criteris i condicions de préstec i formulari de sol·licitud:

<http://dones.gencat.cat/ca/ambits/sensibilitzacio/exposicions/16jutgesses/>

Música i músiques. Estudi sobre la presència femenina en els moviments musicals

Recull de propostes d'activitats per a cicle inicial, mitjà i superior enfocades a donar a conèixer a l'alumnat els "sabers de les dones" dins el món de la música, analitzar la

presència femenina segons els gèneres musicals, veure les diferències entre homes i dones dins un mateix estil musical, analitzar els estereotips socials dins el món de la música i proporcionar models no sexistes, entre d'altres.

http://xtec.gencat.cat/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0029/ef023ea8-4ba7-4013-a645-b2dcc5ea7504/Musica-i-musiques_1.doc

Algunes propostes d'activitats per treballar la Nova Cançó a classe

Exemples d'activitats identificades per trams educatius que la CAL proposa per donar a conèixer als alumnes el fenomen de la Nova Cançó d'una forma lúdica i atractiva.

http://correllengua.cat/wp-content/uploads/2017/02/Propostes_Nova_Can%C3%A7%C3%B3.pdf

Recull d'algunes cançons de la Nova Cançó

Llista d'algunes de les composicions més conegudes del moviment. Conté els enllaços de reproducció de cada composició.

Es distribueixen per trams educatius: infantil, primària, secundària i batxillerat.

http://correllengua.cat/wp-content/uploads/2017/02/Llista_can%C3%A7ons.pdf

Recull bibliogràfic de títols que parlen sobre la Nova Cançó i sobre l'obra i figura de Lluís Llach a la pàgina web del cantant

http://www.lluisllach.cat/catala/bib_compl.htm

Més recursos

Exposició i dossier "Pompeu Fabra, el científic de la llengua"

Enguany la Generalitat impulsa l'Any Pompeu Fabra. La CAL hi contribueix posant a disposició l'exposició editada amb motiu del centenari de la publicació de les Normes Ortogràfiques i promovent un dossier d'activitats didàctiques.

Enllaç al dossier d'activitats didàctiques (també conté informació sobre l'exposició):

http://llengua.gencat.cat/web/.content/temes/any_fabra_2018/documents/pompeu_fabra_cientific_llengua.pdf

Web de l'Any Pompeu Fabra: <http://llengua.gencat.cat/ca/anypompeufabra/inici/>

Exposicions monogràfiques dedicades a figures destacades de la cultura catalana

La CAL també ofereix diverses exposicions dedicades a personatges rellevants del país:

Montserrat Roig, 45 anys de vida, 25 de llegat
 Ovidi Montllor, la fera més tendra i ferotge
 No volem que la revolució ens neixi morta. Maria-Mercè Marçal (1975-1985)
 Miquel Martí i Pol, el poeta i el poble
 Joan Oliver, l'home - Pere Quart, el poeta
 Joan Amades, la memòria del poble
 Xirinacs, la resistència i la consciència

Més informació i reserves al correu cal@cal.cat i el telèfon 934159002.

Exposicions de sociolingüística

1714: el català ahir, avui i demà. Et prenc la paraula

Exposició que mostra les conseqüències que va tenir la implantació el 1714 de la monarquia borbònica per a la llengua catalana i posa de manifest que, tot i les prohibicions sistemàtiques, els parlants han estat fidels a la seva llengua.

Característiques: 6 lones autoenrotllables de 2 x 0,8m amb suports incorporats.

El català és cosa de tothom

Exposició que presenta algunes reflexions entorn l'ús social del català. Permet entendre la situació lingüística actual i ofereix diverses claus per fer ús del català dins l'entorn proper. Alguns continguts són: "El català a Europa i al teu entorn", "La llengua per a compartir", "Què és el bilingüisme—un cas pràctic", "Molt a perdre-hi i molt a guanyar-hi".

Característiques: 6 làmines que es poden penjar o posar sobre suports, de 1x1,5 m cadascuna.

Més informació i reserves al correu cal@cal.cat i el telèfon 934159002.

Recull de propostes didàctiques al voltant de la llengua catalana

Dossier elaborat per la CAL en què es presenten diverses propostes per treballar i jugar amb la llengua. Es tracta d'activitats, jocs i exercicis per als diferents trams educatius. Els materials complementaris necessaris per dur a terme algunes d'aquestes activitats es poden demanar a la CAL sense cap compromís: cal@cal.cat – 934159002.

http://correllengua.cat/wp-content/uploads/2017/02/Activitats_complement%C3%A0ries_escoles2018.pdf

Diccionari de Dubtes del Català Oral (DCCOR)

Una eina per a l'aprenentatge de múltiples nivells educatius i un recurs lingüístic

que ofereix:

- Més de 18.000 exemples de pronúncia dels termes amb major susceptibilitat d'error.
- Àudios de totes les varietats lingüístiques del català: central, mallorquí, nord-occidental, rossellonès, valencià i per primera vegada en un diccionari sonor... l'alguerès!

<https://app.flashissue.com/newsletters/4e7f3e4b3e82c9fee2c69cfd1efad1b67eb48c46>

Els últims parlants: com mor una llengua?

Article publicat al digital Núvol que repassa les etapes prèvies a la desaparició d'una llengua en el seu territori d'origen.

<http://bit.ly/1Qncqct>

La CAL disposa d'unes propostes d'exercicis per treballar aquest article. Es poden demanar a cal@cal.cat

Geografia Literària dels Països Catalans

Recull d'autors de les terres de parla catalana, indrets en què s'inspiren, fragments de les seves obres i rutes literàries.

<http://www.endrets.cat/>

Petit diccionari de ciència

Diccionari en línia. Inclou un recull d'entrades relacionades amb la natura acompanyades de dibuixos creats per infants.

http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/227/

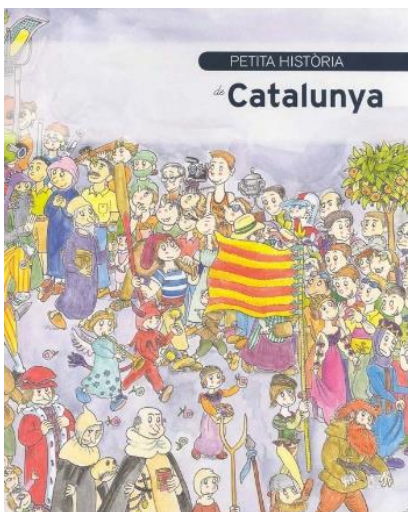

Més activitats lingüístiques

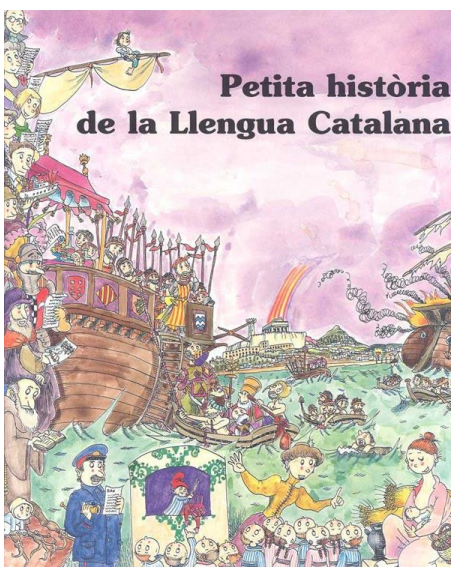
Llegenda:

I (Infantil)
P (Primària)
1ES (1r cicle d'ESO)
2ES (2n cicle d'ESO)
B (Batxillerat)

★ **L’hora del conte (P).** “Petita història de Catalunya” i “Petita història de la Llengua Catalana”:

La *Petita història de Catalunya* comença ara fa 2.800 anys amb l’arribada dels grecs a les costes d’Empúries i Roses i repassa, entre d’altres episodis, els costums romans i la llengua llatina que derivarà en el català parlat d’avui, la influència musulmana, la mort del comte Guifré el Pilós, la potència naval de Catalunya i Aragó, la derrota catalana de l’11 de setembre de 1714, la revolució industrial, els nostres poetes i arquitectes més importants, la proclamació de la República, el franquisme, l’estatut o l’entrada a la Comunitat Econòmica Europea, fins a dia d’avui.

Aquesta petita història transmet als nens i nenes, de manera amena i rigorosa, els valors de la llengua catalana, i ajuda a estimar i divulgar el nostre idioma. El text va acompanyat de les il·lustracions a tot color de Pilarín Bayés.

La CAL disposa d’alguns exemplars d’aquests contes que es poden demanar en préstec de forma gratuïta. Més informació a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Els follets cercaparaules (I/P).** “Els follets cercaparaules” és un conte que presenta el català com a eina de comunicació i de preservació de la identitat col·lectiva, amb l’objectiu de difondre l’ús i l’estima per la llengua entre el més menuts. És una història curta, divertida i creada originalment per a ésser interpretada amb titelles. També es pot representar amb actors o ésser explicada en format conte. La CAL disposa del text original i dels materials per a la representació (contacte: cal@cal.cat; 934159002).

Fragment del conte “Els follets cercaparaules”

Cargols i cargolins, mira quantes paraules que trobo! Cel blau, núvols, ocells, sol... m’han costat tant de trobar que ja ha sortit la lluna. Mira! Una altra paraula, “lluna”, i amb la lluna surten els “estels”. Què més surt per la nit? Sí, sí, tot això també hi surt, però jo volia dir que de vegades hi ha pobles i llocs on surten ratpenats. Que sabeu què són, els ratpenats? Que aixequin la mà els que sàpiguen què són els ratpenats. Caram, que bé, quants nens i nenes saben què són els ratpenats. I com són els ratpenats? Són rates amb ales i orelles petites molt dretes. I sabeu com dormen?

Penjats d'un arbre de cap per avall!"

Aquesta història es pot adaptar al format que convingui. Per exemple, els alumnes més grans poden explicar-la als més petits.

Amb els mateixos protagonistes, també hi ha els contes "El nen i els follets", "La nena i els follets", "Els follets i les lletres" i "Els follets i les paraules". Tots aquests textos es poden demanar a la CAL.

La CAL disposa del titelles protagonistes d'aquest conte. Podeu demanar-los a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Mural gegant del Correllengua (I/P)**. Construïu entre tots i totes un mural gegant amb la imatge del cartell del Correllengua en curs. Prèviament, el cartell s'ha dividit en 144 fragments de mida DIN A3 que es numeren i es distribueixen entre els alumnes de diferents classes. Cada tros del cartell es treballa dins l'aula de plàstica i els alumnes l'omplen del color pertinent amb diferents materials (paper de seda, plastilina, pintures...). Quan arriba el Correllengua s'uneixen les diferents parts i es construeix, així, el gran mural que presideix els actes de celebració.

Imatge: Escola Jaume I

★ **Trencaclosques dels Països Catalans (I/P)**. El trencaclosques dels Països Catalans és un dels recursos més utilitzats en el marc del Correllengua perquè els més petits es diverteixin mentre coneixen la geografia del territori. Consta de 117 peces de 30x30 cm cadascuna, que formen el mapa comarcal del domini lingüístic de la llengua catalana.

La CAL posa a disposició de les escoles aquest recurs (cal@cal.cat / 934159002).

Mida del trencaclosques muntat: 3,9m x 2,7m

★ **Els ambaixadors del Correllengua (I/P)**. L'escola pot acollir els ambaixadors del Correllengua, els personatges que expliquen als alumnes en què consisteix el Correllengua, anuncien els actes programats i conviden a participar de la festa.

Aquesta figura recorre cada any una quinzena d'escoles del barri de Sants de Barcelona i anuncia l'arribada del Correllengua als més menuts.

Podeu veure el vídeo d'aquesta activitat aquí:

<https://www.youtube.com/watch?v=gFbR4aw48yQ>

La CAL posa a disposició un text base per interpretar la figura dels ambaixadors. Podeu demanar-lo a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Paraules de casa (P/1ES)**. Recopileu aquelles paraules pròpies de la vostra vila o regió que hagin caigut en desús, amb l'objectiu de preservar i posar en valor la riquesa lingüística local. En primer lloc, cal elaborar una llista. A continuació, tots els mots recollits es plasmen en teles o cartells que es poden penjar en llocs visibles. També es pot aprofitar l'avinentesa per organitzar una xerrada on s'expliqui l'origen, els significats i els usos d'aquestes paraules. Més informació d'aquesta activitat: <http://bit.ly/1WNrjcp>

★ **Taller de cal·ligrames (P)**. Us proposem crear cal·ligrames i exposar-los a classe! La CAL disposa d'una selecció de fragments i citacions de l'autora. Podeu demanar-los a cal@cal.cat / 934159002.

Un cal·ligrama és un tipus de poema visual. És un text —de vegades tan sols una frase o paraula— generalment poètic, en què s'utilitza la disposició de les paraules, la tipografia o la cal·ligrafia per tal de representar el contingut del poema. Les paraules que componen el poema dibuixen o formen un personatge, un animal, un paisatge o qualsevol objecte imaginable.

★ **Xerrada "Paraules viatgeres"** a càrrec de Jordi Esteban (**P/1ES/2ES/B**). Descobrir la història de les paraules que usem cada dia no sols satisfà la nostra curiositat; també ens fa conscients del seu valor. Jordi Esteban, professor de català i escriptor, ofereix una xerrada interessant i entretinguda que ajudarà els joves —i els que no ho són tant— a prendre consciència del valor de les paraules, titulada 'Paraules viatgeres'.

En la xerrada, es posa de relleu la rellevància que té l'obra de l'etimòleg Joan Coromines, atès que ens fa conscients de la vàlua que tenen les paraules i les expressions de la llengua catalana. Es mostra, a partir d'exemples, com els nostres mots són portadors de l'experiència humana de les generacions que ens han precedit i com ens correspon mantenir i fer créixer aquest llegat per a les generacions que ens seguiran. A continuació trobareu un fragment de xerrada:

Quan veiem que algú ha fet una cosa de manera irreflexiva i pensem que hi hauria d'haver posat més atenció, li podríem dir: —Noi, mira-t'hi una mica més una altra vegada! No facis les coses **a la babalà**, que així no anem enlloc!

Com ho defineix el diccionari? **A la babalà**: Sense posar l'atenció, el seny,

necessaris en allò que hom fa. Parla sempre a la babalà, sense pensar el que diu. Ha obrat a la babalà: ja es penedirà algun dia de no haver anat més amb compte a mirar el que feia.

D'on ve això de fer les coses **a la babalà**, és a dir, de qualsevol manera? Doncs ens ve del temps que aquesta terra que ara és Catalunya estava habitada pels musulmans. Ja fa més de mil dos-cents anys. Resulta que aquestes paraules, A la babalà, eren les que responia molta gent quan els pidolaires els demanaven almoïna. A la babalà, en àrab, significa 'a la porta d'Alà'. Venien a dir-li al pidolaire: vés a demanar a una altra porta, a la d'Alà, per exemple. Denotava que no calia parar gaire atenció a la persona que demanava. D'aquí el significat actual, referit a la irreflexió amb què sovint fem les coses.

Quin és l'origen de la paraula 'anorac'?

1. Prové del rus i significa 'pell de ren' per l'abrigall fet amb la pell d'aquest mamífer, típic de les zones més nòrdiques del país, especialment Mongòlia.
2. És una paraula àrab que vol dir 'capa' o 'mantell', pròpia dels habitants de la serralada de l'Atlas.
3. Ve, a través del francès, de la llengua dels esquimals, l'inuit, i es correspon amb el terme 'anoraaq', que fa referència al vent.

SOLUCIÓ: Opció 3

Més informació i contacte: cal@cal.cat / 934159002

★ **Concurs "Caça l'errada" (1ES/2ES/B)**. Aquest concurs consisteix en la identificació d'errors ortogràfics, castellanismes i barbarismes de l'espai públic. Els alumnes han de fotografiar els errors que localitzin i publicar-los a les xarxes socials amb una etiqueta determinada (exemple: #CaçalErradaNomCentre).

Aquí podeu consultar una mostra de les bases del concurs:
<http://bit.ly/1XPvVQp>

★ **Dites i frases fetes (1ES/2ES/B)**. Accedeix al web <http://elrefranyer.com/> i tria una dita o una frase feta. A continuació, explica'n el significat als companys.

★ **Taller de creació d'endevinalles (P/1ES)**. Us proposem que creeu endevinalles. Per fer-ho, penseu en allò que voleu convertir en enigma —un mitjà de transport, un aliment, un animal—. A continuació, cal preparar l'enunciat, que serà un rodolí. Per això, podeu buscar adjectius que descriguin aquell objecte/ésser/acció —quina mida té, de quin color és, per a què serveix...—. Finalment, només caldrà muntar l'enunciat de manera que quedi ben divertit! A continuació trobareu alguns exemples d'endevinalles:

Quablanca,
 coslluent.
 Va de pressa
 i sembla lent

SOLUCIÓ: l'avió

He nascut per no estar quiet
 i seguir-te arreu on vas.
 Vull que em miris, que m'escoltis
 i em grapejïs, si és el cas.

SOLUCIÓ: El mòbil

Proposta de procediment per crear les endevinalles:

- En petits grups, es responsabilitzen de definir dos o tres objectes.
- Poden pensar primerament quines accions es fan amb ells; després, amb quins altres objectes s'assemblen (encara que sigui metafòricament). Finalment, proposen una o dues frases que formin l'endevinalla.

Exemple: el metro d'una ciutat

Reflexions prèvies: En surt i hi entra molta gent en cada estació. Fa molts viatges de pocs minuts. A dins, a les hores punta, la gent va com en una llauna de sardines. Hi va molta gent, està molt junta, molt junta, però no es diuen res. Tots van a llocs diferents però fan el mateix camí. A cada estació, el metro sembla un drac que vomiti gent, etc.

Proposta d'endevinalla:

No anem al mateix lloc
 però fem el mateix camí,
 Juntets, ben juntets;
 calladets, ben calladets.
 Ara correm cap allà;
 i ara ens parem aquí.

Quan hagueu acabat de preparar les endevinalles, podeu comprovar si els vostres companys i companyes saben quina és la solució!

★ **Juguem a l'Scrabble! (P/1ES/2ES/B).** Us proposem que jugueu a l'adaptació a gran escala de l'Scrabble. El joc de taula passa a ser una partida popular en què cada participant incorpora una paraula en un tauler gegant, intentant aconseguir la màxima puntuació.

Aquí expliquem com s'hi juga: <http://bit.ly/1Rsj1z>

★ **300 fets de llengua (1ES/2ES/B).** El joc de taula '300 fets de llengua' consisteix en 300 naips rodons cadascun dels quals conté un fet de llengua i un repte lingüístic. Pensat per jugar-hi en ambients lúdics, també

pot ser un bon recurs didàctic per afegir context històric a les classes de català. Els jugadors s'enfrontaran per parelles per aconseguir la màxima puntuació tot intercanviant naips i afrontant els reptes que s'hi plantegen. Aquest joc ha estat elaborat per la Direcció General de Política Lingüística (Departament de Cultura – Generalitat de Catalunya).

INSTRUCCIONS

Per jugar amb els 300 fets de llengua cal paper i llapis, diccionari, cronòmetre i qualsevol nombre de jugadors.

S'agafen 30 fets de llengua a l'atzar i es decideix qui comença i quant temps es deixa per cada repte, per exemple 1 minut. Cada participant anota que té 300 punts al seu full de joc.

Qui té el torn llegeix un fet de llengua i anuncia el títol del repte corresponent. Tots els participants, començant per qui té el torn, ofereixen punts per guanyar la subhasta del repte.

Sense ordre, tothom pot anar apujant el nombre de punts fins que ningú ofereix una quantitat més alta. Tothom resta la quantitat oferta del nombre total de punts que tingui en aquell

moment. Per tant, en el primer repte tothom restarà de 300 la quantitat de punts que ofereixi. Es pot no oferir res, però llavors tampoc no es guanya res.

Un cop feta la subhasta, qui té el torn llegeix el repte i engega el cronòmetre. En la majoria de reptes, quan ha passat el temps, els participants llegeixen el que han escrit i anoten els punts aconseguits.

Valen totes les paraules que surtin al diccionari que s'ha triat com a referència, amb les seves flexions nominals i verbals. Si una persona escriu una paraula incorrecta, no puntuarà en aquell repte. A aquest efecte, els participants poden demanar sempre com ha estat escrita una paraula.

Si les solucions no us vénen al cap les trobareu al pap de la xarxa: sigles, definicions dels mots, anagrames... Tot és present als webs.

Els 10 tipus de reptes associats als 300 fets de llengua i les especificitats quant a la manera de jugar-hi i puntuar són: ultrapassa, rima, remena, mima, extreu, triplica, desplega, defineix, anteposa i allargassa.

★ **Els últims parlants: com mor una llengua? (2ES/B).** Llegeix l'article *Els últims parlants: com mor una llengua?*, publicat al diari digital Núvol l'11 de desembre del 2015: <http://bit.ly/1QncqcT>

- Quantes llengües existeixen al món, actualment? Fes la cerca!
- Quantes d'aquestes llengües es troben en perill d'extinció?
- Fes una llista de les llengües que han desaparegut els darrers anys. Podeu triar-ne algunes i fer-ne un petit treball que indiqui a quina zona pertanyien i en quines circumstàncies van desaparèixer. Si et cal, pots utilitzar el Diccionari de les llengües del món del Termcat.
- Tria una paraula i busca com es pronuncia en diferents llengües.
- L'article parla de les etapes que porten a la desaparició d'una llengua. Creus que el català està passant per alguna d'aquestes fases? En quina situació es troben altres zones del domini lingüístic? Feu un debat al voltant d'aquesta qüestió.

